

Palántanevelés otthon

AMÍG NYÁRON AZ ERŐS NAPSUGÁRZÁSTÓL KELL A NÖVÉNYEINKET ÁRNYÉKOLÁSSAL VÉDENI, A TÉLI HÓNAPOKBAN A FÉNY HIÁNYA JELENT GONDOT. EHHEZ IS KAPCSOLÓDÓ, MINDEN ÉVBEN VISSZATÉRŐ OLVASÓI KÉRDÉS: HOGYAN LEHET TÉLEN HAJTATÓHÁZBAN ÉS LAKÁSBAN JÓ MINŐSÉGŰ PALÁNTÁT NEVELNI?

DR. TERBE ISTVÁN

Magyaráztaként talán legjobb *Liebig* úgynevezett minimumtörvényéből kiindulni, amely szerint a növény teljesítőképességét, azaz a termesztés sikerét mindig a minimumban lévő élettényező határozza meg. Leghatékonyabban annak a javításával lehet a termést növelni, továbbá a tényezők egymással nem helyettesíthetők.

A négy alapvető tényezőt vizsgálva kimondhatjuk, hogy a víz és a tápanyagok télen még kisüzemben is könnyen biztosíthatók a palántaneveléshez, azonban a megfelelő hőmérséklet és fény mennyiség a téli hónapokban kiegészítésre szorul. Még a hőmérséklet emelésére 30 C-fokos hőlépcső esetén (olyan fűtési szint, amely során a külső és belső hőmérséklet különbsége 30 °C, vagyis a leghidegebb napokon, akár

mínusz 20-25 °C-ban is biztosan fagymentesen tartható a palántanevelő) számos megoldás kínálkozik, addig a fény pótlására – különösen lakásban történő palántaneveléshez – nagyon kevés lehetősége van a kertésznek. Még a palántanevelő fóliákban és üvegházakban is gyakori a fényhiány következtében fellépő megnyúlás, palántadőlés, virágrügy-differenciálódás elmaradása, virágelrűgás, lakásban, legyen az a legvilágosabb veranda vagy télikert, télen, kora tavasszal nehezen lehet elfogadható minőségű palántát nevelni.

A napfénynek több mint felét a növények fotoszintézissel hasznosítják. A téli hónapokban, a gyenge fényviszonyok miatt nem kielégítő, nem valósul meg szükséges mértékben a palánták fotoszintetikus tevékenysége, mert gyenge a

sugárzás és rövid a (természetes) megvilágítási idő. A téli hónapokban alig 8-9 óra az az időtartam, amikor olyan intenzitású fény éri a leveleket, amit a növények fotoszintézisre tudnak hasznosítani, ehelyett 10-12 órás időtartamra volna szükség. Eddig a zöldségajtatásban a pótmegvilágítással elsősorban ennek az időtartamnak a meghosszabbítására törekedtek, amit a magas elektromos költségek miatt gazdaságosan legfeljebb csak a palántanevelésben lehetett megvalósítani.

A késő őszi, téli hónapokban (november, december, január) a fény intenzitása is gyengébb a szükséges értéknél, alig éri el a déli órákban az 5-6 ezer luxot, azaz a 100-120 W/m² értéket, a megkívánt minimális 50 W/m² intenzitás legfeljebb 4-5 órán át biztosított. Ezen a téren jelentős kísérletek folynak a LED lámpákkal, amelyeket közvetlen a növények fölé, esetenként a növények közé helyeznek. A LED lámpák gazdaságosabban üzemeltethetők, és mint ahogy várható, a beruházási költségek is csökkenni fognak, a jövőben a palántanevelésben eredményesen használható lesznek.

A pillanatnyilag még drága pótmegvilágítás mellett azonban sokat tehetünk a természetes fény jobb kihasználásával a palánták fényigényének biztosításáért. Ilyen a hajtatóházak fólia- és üvegfelületeinek tisztántartása, az előregedett fóliák cseréje. Piszkos burkolatú palántanevelőkben – borús idő esetén – a szükséges minimális érték fele sem jut el a növényekre.

Tovább javítható a fénykihasználás a tenyészterület szabályozásával, a növények szétrakásával. Tűzdelés idején a fűtési költségek miatt célszerű sűrűn nevelni a palántákat, de a lombzat növekedésével a fénykihasználás miatt ajánlatos akár 2-3 alkalommal szétrakni (szélesíteni) a palántákat. Közvetlenül a kiültetés előtt paradicsomból a 18-20 növény, paprikából a 25-30 növény/m² darabszám kívánatos annak érdekében, hogy a rendelkezés-

re álló természetes fény maximálisan ki legyen használva.

Fehér színű fényvisszaverő fóliákkal, amelyeket a palántanevelő asztalokra, parapetekre terítünk, akár 10-15 százalékkal is tovább javítható a fénykihasználás.

